

Fynske årbøger · 1991

Fynske Årbøger 1991

UDGIVET AF

HISTORISK SAMFUND FOR FYNSTIFT

ODENSE 1991

Illustrationen på omslaget:
Rønninge kirke, jvf. si. 30

Manuskripter, der ønskes optaget
i årbogen, bedes sendt til:
Lektor Hans Henrik Jacobsen,
Hyrdinden 5, 5270 Odense N.,
til hvem også henvendelser i
redaktionelle anliggender bedes adresseret.
Skriftudvalget består af:
dommer Julius Paulsen,
sognepræst Jens Rasmussen,
fhv. landsarkivar, dr.phil. Anne Riising
og lektor Hans Henrik Jacobsen (redaktør).

Tryk: AiO Tryk as, Odense

Indhold

<i>Knud og Niels Aarup: Fynske traller og jodutter</i>	
Glimt fra Jacob Madsens visitatsrejser 1588–1604.	7
<i>Finn Stendal Pedersen: Johan Ludvig Reventlow (1751–1801)</i>	
– en mand og hans tid.	64
<i>Peter Ramskov Andersen: Forbrydelse og straf</i>	
En fynsk falskmøntnerbande.	83
<i>Jens Rasmussen: Vester Åby præstegård – præst og bygherre.</i>	100
<i>Emanuela Barellai: Den italienske Angelica Catalanis ophold</i>	
i Odense 1828.	108
Notat vedr. Nyborgs befæstningshistorie.	116
Ny lokalhistorisk litteratur.	117
Navneregister.	124
Foreningsmeddelelser.	128
Forfattere til årbogens artikler.	131
Historisk Samfunds publikationer.	132

Orientering om ny lokalhistorisk litteratur

Danmarks kirker bd. IX: Odense amt 1.bind: S.Knuds kirke. Odense Domkirke. Udgivet af Nationalmuseet 1990. 91 si.

Udgivelsen af værket »Danmarks Kirker« påbegyndtes i 1933, og turen er nu kommet til Fyn. Følgende områder er dækket: København, Københavns amt, Frederiksborg amt, Sorø amt, Præstø amt, Maribo amt, Bornholm, Sønderjylland og Thisted amt. Under udgivelse er Holbæk amt, Århus amt, Ribe amt samt Odense amt, hvis første hæfte omfatter en redegørelse for udgivelsesprincipperne, en illustreret fagordbog, oversigt over arkivalske kilder samt en historisk indledning om Odense bys kirker, specielt om domkirken, ved Anne Riising og Birgitte Bøggild Johannsen. Man når således lige at tage fat på det egentlige emne, som er beskrivelse af de enkelte kirker, og det fremgår af udgivelsesplanen, at det ikke er nogen lille opgave, eftersom man forventer at have tilendebragt beskrivelse af kirkerne i Odense amt år 2010. Først derefter følger rækkefølgen: S.Knuds kirke, hvis beskrivelse skønsmæssig anslås til 7 hæfter, kirkerne i Odense by, købstadskirkerne i Kerteminde, Bogense, Middelfart og Assens og siden kirkerne i Odense, Åsum, Bjerge, Lunde, Skam, Skovby, Vends og Båge herreder. – Et kæmpemæssigt projekt er der tale om, og man vil i årbogen søge at orientere om, hvor langt man er nået i beskrivelsen af de mange kirker. Man vil kunne abonnere på bind IX af det samlede værk, men man vil også kunne købe enkelthæfter, for hvilke prisen vil være ca. 115 kr.

Torben Lindegaard Jensen: Fynske gårde. Borgens Forlag, 1990. 117 si. Pris: 275 kr.

Det blev hilst med stor glæde, da den odenseanske bankfuldmægtig Torben Lindegaard Jensen i 1990 blev valgt til årets fynbo. Hans store interesse gennem de senere år har været fotografering af gamle fynske gårde, og den kærlighed, han nærer til stråtag og bindingsværk, har ført med sig, at han har engageret sig i bygningsbevaring i nært samarbejde med Planstyrelsen. Resultatet indtil nu har været gennemførelse af adskillige sager vedr. fredning af gamle fynske gårde. Hvad Torben Lindegaard Jensen har set, er, at den gamle bondekultur nærmer sig sit endeligt, hvis der ikke bliver grebet ind i tide, og man kan allerede se frugten af hans arbejde. Yderligere har han udgivet en overordentlig smuk bog om de fynske gårde, og som den dygtige fotograf, han er, bidrager han til at give os et betagende indtryk af det fynske bindingsværk og stråtag. Ikke alt er lutter idyl, og man får håbe, at de implicerede parter vil lytte til hans kritiske bemærkninger. Bogens princip er det, at der bringes et billede i farver på hver side med tilhørende tekst. Af oversigtskortet fremgår det, at han indtil nu hovedsagelig har opereret på Vestfyn, og forhåbentlig får han de kommende år tid til at gøre lige så meget ud af det øvrige Fyn.

Tidsskriftet »Bygning, by og land«, der udgives af Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, har bragt et særnummer om fredning af fynske gårde, og her bringes et indlæg af Torben Lindegaard Jensen med overskriften »En bondekulturs endeligt. Farvel til 1000 års byggetraditioner« (marts 1991).

Vibeke Brandt: Sejle op ad åen. Sangen om Odense å og historien bag den. 2. rev. udgave, 1991, 43 si.

Lederen af Lokalhistorisk Afdeling på Klosterbakken, afdelingsbibliotekar Vibeke Brandt, udgav i 1981 bogen om sangen »Sejle op ad åen«, som vist alle danskere kender. Sangen stammer fra en sommerrevy i Odense i 1895, og det er en historie for sig, som Vibeke Brandt har skrevet en hel lille bog om, omtalt i Fynske Årbøger 1982. Heldigvis dukker der i en sag som denne nyt materiale op, og det er en revideret og forøget udgave, der nu foreligger – som skrevet står – om Danmarks tredje nationalsang. Hvad der kan læses om er sangens oprindelse, dens omdigtning til revyviser, dens udgivelse som skillingsviser og brugen af den i vore dage ved alle mulige og umulige lejligheder.

Det søde liv. Beretninger om fortid og nutid fortalt af arbejderne på Assens Sukkerfabrik. Redigeret af en arbejdsgruppe på 10 personer. 1990, 103 si.

Det er et godt initiativ, der er taget af Fællesklubben på Assens Sukkerfabrik. Siden 1979 har den forestået en aktivitet, der kaldes »Kultur på arbejdspladsen«, inspireret af nogle tanker, som AOF og Fagforeningerne på daværende tidspunkt havde om etablering af kulturaktiviteter i kantinerne rundt omkring på arbejdspladserne. Et resultat blev i 1989 nedsættelse af en arbejdsgruppe, bestående af en lille halv snes tidligere og nuværende medarbejdere ved sukkerfabrikken, og de har siden været beskæftiget med at indsamle materiale om deres arbejdsplads. Grunden til virksomheden blev lagt i begyndelsen af 1880'erne, og med årene blev den en af Vestfyns driftigste virksomheder. Det er nødvendigt, at en virksomhed af denne art og størrelse udvikler sig i takt med tiden, og skildringen heraf er bogens sigte. Mange har været aktive ved indsamling af materiale, og udviklingen de sidste 50 år skildres af førstehåndsvidner, idet væsentlige dele af bogen bygger på beretninger af og interviews med tidligere og nuværende arbejdere. Hvad man yderligere kan glæde sig over er et godt og fyldigt billedmateriale fra arbejdspladsen.

Christian Blæshjergs exlibris. Udgivet af Odense Centralbiblioteks Lokalhistoriske Afdeling 1990, 230 si. Redigeret af Vibeke Brandt og Per Honoré.

Odense-tegneren Christian Blæshjerg er – som det hedder i indledningen – uden tvivl Danmarks mest aktive exlibris-kunstner med tryk på kunstner. Sit første exlibris tegnede han i 1924, og med årene er det blevet til nær 700. Hans exlibris hører til de bedste, og inden for genren har han gjort sig gældende på internationalt plan. Såvel udstillingslisten som bibliografien er omfattende og vidner om en særdeles aktiv kunstner. Lokalhistorisk Afdeling har taget initiativ til udgivelse af samtlige exlibris, og de bringes med angivelse af tilblivelsesår, ejer og symboler. Økonomien sætter naturligt grænser for, at de sikkert mange farvestrålende exlibris kommer til deres fulde ret, men den, der ønsker sig et exlibris, kan gennem bogen danne sig et tilstrækkeligt overblik over mulighederne. Exlibris er som bekendt for bogelskere, og det er tilfredsstillende at konstatere, at det er et bredt udsnit af befolkningen, der er repræsenteret på ejerlisten.

Jørgen Lindgreen: Boye-Banden (roman), Danmarks Radios Forlag 1990, 102 si. Pris: 98 kr.

Det hænder, at en roman bygger på lokalhistorisk stof. I 1986 udgav således Svend Erik Sørensen romanen »Tiggerkarens paradis«, der bygger på arkivstof omkring et mord i Akkerup i slutningen af 1600-tallet, og nu foreligger Næsby-forfatteren Jørgen Lindgreens roman »Boye-Banden«, der skildrer en større bande, der huserede på Vestfyn omkring

midten af 1800-tallet. Jens Henrik Boye var fører for banden, der havde et utal af tyverier, overfald, ildspåsættelser, pengeforfalskning og til sidst også et mord på samvittigheden. Den, der måtte lade livet for Boyes kniv, var manden i Broendehuset i Balslev sogn, og dette og den efterfølgende retssag indtager naturligt en central plads i romanen. – I 1962 udgav C.H.Andersen, der var direktør for Nordisk Litteratur Forlag i Odense, en bog om Boyebanden, og en sammenligning viser, at Jørgen Lindgreen til fulde bygger på det arkivalske stof og udnytter de friheder, som en romanforfatter har. Der er kommet en spændingsfyldt bog ud af det, og den fik sin debut som radiatoroman i Radio Fyn, hvorefter den blev trykt på Danmarks Radios Forlag.

Odensebogen 1990, udgivet af Byhistorisk Udvalg.

160 si. Pris: løssalg: 158 kr, abonnement: 98 kr.

Odenseanerne fik en ekstra julegave i 1990. Byhistorisk Udvalg med stadsarkivar Jørgen Thomsen i spidsen og Odense Universitetsforlag i ryggen udgav »Odensebogen«, og man lod vide, at man satser på en årlig publikation i passende tid før jul. Man havde i sin tid gode erfaringer med erindringsbindet »Ak hvor forandret«, og redaktionen, der består af Tage Kaarsted, Per Boje, Hans Chr. Johansen og Jørgen Thomsen, vil koncentrere sig om bidrag til belysning af Odenses historie de sidste 100–125 år. Den første årbog lover godt. Der er tilpas blanding af historisk dokumentation og spændingsfyldt erindringsstof, og når pennens er i de rigtige hænder, præsteres der god læsning. Hvor svært det kan være at begrænse sig, giver den, der øser af barndomserindringer fra Skibhus-kvarteret, udtryk for: »En ting, der undrer mig, er for resten, hvordan jeg har haft tid til at opleve de ting, jeg er i færd med at skrive ned. Der må være noget galt, for skole og småjobs må ha' lagt beslag på meget af min tid, men dagene var måske længere og flere den gang? Hvor er det svært at holde sig til en objektiv betragtning. Jeg er fuld af gode hensigter med dette papir, men egoet stikker i et væk næsen frem og skaber forvirring i billederne«.

Årbogens indhold spænder fra pressehistorie og politisk historie til tidligere tiders prostitution og dagbogsoptegnelser af en odenseansk politibetjent under hans ophold i tysk koncentrationslejr. Som helhed har årbogen fået en fin modtagelse, og den bydes velkommen blandt de øvrige fynske årbøger og årsskrifter. Dens indhold vil fremover blive præsenteret i *Fynske Årbøger* på linie med disse.

»Odensebogen 1990« har følgende bidrag:

Knud Secher: Fusionen mellem Fyns Tidende og Fyens Stiftstidende 1968–69.

Robert Gabriel: Erindringer fra Skibhuskvarteret omkring 1915–20.

Holger Dyrbye: 1. maj i Odense i 100 år.

Johannes Valeur: Levnedbeskrivelse fra 1904 (i forbindelse med udnævnelse til Ridder af Dannebrog).

L.Rasmussen: Dagbogsoptegnelser fra et ophold i koncentrationslejr 1944–45 (1.del).

Palle Schmidt: Aflytningen af Gestapos telefoner i Odense.

Søren Eigaard og Jørgen Thomsen: Prostitutionen i Odense i slutningen af 1800-tallet.

H.C.Andersens almanakker 1833–1873. Udgivet af Det danske Sprog- og Litteraturselskab 1990. 388 si. Pris: 292 kr.

I 1970'erne udgav Det danske Sprog- og Litteraturselskab H.C.Andersens dagbøger i 10 bind med tilhørende registerbind, og nu foreligger et bind med H.C.Andersens almanakker fra perioden 1833 til 1873. Periodevis førte digteren dagbog, i sine senere år mere regelmæssigt end i de yngre år, og når det ikke var tilfældet, nedfældedes korte oplysninger i almanakken. Det er derfor glædeligt, at almanakoptegnelserne nu foreligger som supplement til dagbøgerne, hvorved vi stort set er i stand til at følge digteren i hans mange gøremål, omfattende tilblivelse af større og mindre værker og kontakt med omverdenen i ind- og udland.

I alt 50 gange aflagde H.C.Andersen besøg på Fyn, efter at han i 1819 havde sagt fødeøen farvel og taget ophold i hovedstaden. Under samtlige ophold er vi – ved hjælp af dagbøger, almanakker og breve – i stand til at følge digteren stort set fra dag til dag. Et eksempel finder vi i almanakken fra 1838, hvor det fremgår, at han tirsdag den 24. juli ankom til Odense. Om onsdagen var han på besøg på Bramstrup, torsdag og fredag »travede han om i byen til bekendtere«, og allerede om lørdagen var han træt af at være i Odense. Søndagen tilbragte han hjemme hos familien Hanck, og om mandagen forlod han atter Odense. – Almanakken bekræfter således det dårlige humør, H.C.Andersen hurtigt kom i, når han i 1830'erne og de følgende år kom til Odense.

Årbøger, årsskrifter

Fyens Stiftsbog 1990, 182 si. (Ekspedition: Bispekontoret, Odense C.)

Årbogen bringer følgende lokalhistoriske artikler:

Jens Rasmussen: Provsti og administration i Fyns Stift i middelalderen.

Ulrik Spang-Hansen: Om Carl Nielsen og hans forhold til kirkens musik.

Den traditionelle fine billedserie ved Birte Palle Jørgensen handler om kirketårne med tekst af arkitekt Alan Havsteen-Mikkelsen, Ærøskøbing.

Fynske Minder. Odense Bys Museers Årbog 1990, 146 si.

Museumsinspektør Jens Th. Uldall har overtaget redaktionen af årbogen, og den fremtræder i nyt og spændende layout. Årbogen har denne gang et temapræget indhold med artikler om det fynske kulturlandskab:

Torben Grøngaard Jeppesen: Frilandsmuseer – bevaring af fortid, historisk værksted eller underholdning? (Erfaringer fra danske museer og indtryk fra USA under en studierejse i 1989).

Henrik Trane: Fyns første fagarkæolog – Museumsinspektør, dr.phil. Erling Albrechtsen in memoriam.

Asger Halling Lorentzen: Enkeltgrave fra Emmelev på Nordfyn. Et nyt bidrag til belysning af ødansk enkeltgravskultur.

Jørgen Ganshorn: Landsbyens bevaring og Den fynske Landsby i 90'ernes landsbydebat.

Ole Mortensøn: Møllerne i landskabet.

Mette Skougaard og Peter Korsgaard: Et fynsk husmandshus (fra Årup) på Frilandsmuseet.

Helle Ravn: Landbohaver på Fyn.

Lise-Lotte Blom: Fynske billedkunstneres skildring af landskabet. Udvalgte eksempler fra 1790'erne til i dag.

Årbog for Svendborg og Omegns Museum 1990. Udgivet af Museumsforeningen. Redigeret af Henrik M. Jansen. 200 si. Pris: 109, 80 kr.

Per O. Thomsen: Fra jættestue til stordysse: En arkæologisk undersøgelse af Gyllenmosen på Tåsinge.

Karsten Kjer Michaelsen: Løkkebjerg – endnu en romertidsgravplads fra Gudme-Lundeborg-området.

Ole Stilborg: Keramik fra Lundeborg I.

- Nis Hardt: Kong Frodes Guld. (Guldfund fra Gudme-Lundeborg-området).
 Anne Kromann: Mønterne fra Lundeborg.
 Jørgen Elsøe Jensen: Svendborg i en byplanhistorisk sammenhæng.
 Isabelle Mitka og Mette K. Jensen: Vægmalierne i Hjortesalen på Hesselagergård (med farveillustrationer).
 Benno Blæsild: Skibet i kunsten – skibsportrætter og skipperkultur før 1850.
 Erik Møller Nielsen: Beviset fundet! Afgørende ny viden om træskibets konstruktionshistorie (skibsbygger Niels Hansen, Svendborg og hans efterkommere).
 Henrik M. Jansen: Malling Hansens skrivekugle.
 Henrik M. Jansen: Billedhuggeren Kai Nielsen og Svendborg.

Stavn 1990. Udgivet af museer, arkiver og folkemindesamlinger i Faaborg kommune, 72 si.

- Flemming Brandrup: Per Lahat og hans moder fra Nygade i Faaborg (skildret af maleren Peter Hansen omkring århundredskiftet).
 Henry Hansen: Min barndom i Skovgyden (barndoms- og ungdomserindringer fra Milinge, redigeret af Kaj Mehr).
 Karin Hansen: Toldere på Bjørnø i 1752.
 Chr. Dan Hansen: Svelmø – spredte træk af øens historie.
 Ejnar Rasmussen: »De gammeltroende« blev metodister (metodistmenigheden omkring Brahetrolleborg i 1860'erne).
 Johannes Ruben Hansen: Valnødderne (valnøddetræets historie, specielt med tilknytning til Sydfyn).
 Frede Michaelsen: Fattige for 150 år siden (Brahetrolleborg sogn).
 Eva Pedersen, Thorvald Hansen, Rita Hansen og Frits Rasmussen: Det daglige liv på stationerne (Vester Åby og Pejrup).
 Jørgen Burchardt: Mælk til de fattige (kobbermål til mælk fra Forsørgelses- og Arbejdsanstalten i Faaborg).
 Ejlif K. Kjeldsen: Sygekassen i Haastrup.
 N.V.Næsselund: Stamhuset Hvedholm som fæstegods (folkeholdet, forvaltere og hovedgårdens drift op til 1800).
 Knud Langå-Jensen: Faaborg Flyveklub (stiftet 1936, opløst 1938).

Vestfynsk Hjemstavn 1990. Udgivet af Vestfyns Hjemstavnsforrening, 60. Årgang, 59 si.

- Hans Krog: Damgård (Historiske oplysninger om Gummerups gamle gårde og huse I).
 Willy Kløver: Fra landbrug til museum (om tilblivelsen af Vestfyns Hjemstavns gård i 1930 og åbning af samme i 1931).
 Hans Blangstrup Christensen: Hovedet på Verninge kirke (granithoved på kirkens syd-mur).
 Ellen Christensen-Dalsgaard: Lundegaard – her fandt kongen sin kærlighed og folket sin trøst (Christian IV og Kirsten Munk).
 Felix Kruse: Lovgivning og landboliv i ældre tid (kirkelige handlinger dåb, ægteskab, begravelse – på grundlag af Christian V's Danske Lov).
 Arnold Andersen: En husmand fortæller (erindringer fra Nyskov ved Røjle).

Cartha. Årsskrift for Kerteminde Museum 1990. 88 si.

- Erland Porsmose: Kerteminde bliver købstad.
 Ole Nederland: Attentatet på byfoged Niels Holst.
 Anne-Lise Eilstrup, Steffen Hove: Anna og Fritz Syberg.

Eggert Banke: Om stranding og haveri ved Fyns Hoved.
 Orla E. Hansen: Garnisonen i Kerteminde II.
 Erland Porsmose: Pax-samlingen på Johannes Larsen Museet.

Lyboen 12. Udgivet af Lyø Lokalhistoriske Forening. 34 si. Pris i løssalg: 35 kr.
 (Ekspedition: Inger Bunde, Nygade 6, 6760 Ribe).

Jørgen Jensen: Træskoen sættes på hylden (færgesejladis i farvandet mellem Avernakø og Lyø).
 Claus Kølln: Om en af Lyø's gamle lærere (Mads Terkelsen Winter, lærer på Lyø 1805–14).
 Inger Bunde: Uddrag af sogneprotokollen 1842–46.
 Inger Bunde: En soldats breve hjemmefra (breve fra familie og beboere på Lyø til Anders Andersen, født på Lyø 1833, soldat i 1854).
 Uddrag af regnskabsbog fra 1898, ført af syerske Maren Hansen, Lyø.
 Skolebilleder fra 1912–13 og 1929.
 Inger Bunde: Mad og drikke.

Broby Lokalhistorie 1989, 1990. Udgivet af de lokalhistoriske arkiver i Broby kommune.

1989, 32 si.:

Gunnar Holmstrøm: Om Sønder Broby Kirke.

Marie Kallehauge: Vester Hæsinge Forsamlingshus.

Inger Hansen: Broby Jernbane (skrevet på grundlag af erindringer af Marius Nissen, f.1893).

Peder Nielsen, Allestedgård: Veteran fra firetres fortæller fra festen i fjorten (udrag af Peder Nielsen: »Erindringer og Notitser«).

Knud Jørgensen: Bidrag om vejnavne.

Gamle fynske ord og vendinger.

Karens mad (opskrift fra »Køgebog for Tjenestepiger« fra 1848).

1990, 40 si.:

Inger Hansen: Et arkivfund (papirer vedr. Nørre Broby Ungdomsforening 1890–99).

Margrethe Larsen: En gammel regnskabsbog fortæller (fra Rindebækgård, Vester Hæsinge).

Inger Illum Brixner: Erindringer fra Lundegård 1930–47.

Bente Engholm Rasmussen: Et soldaterbrev (skrevet af Lars Hansen fra Ølsted i 1850) og en lille forklaring om det.

Billedkavalkade fra det gamle Allested-Vejle.

Uddrag af Allested skoles embedsbog fra 1800-tallet.

Min skoletid – pøge- og børneskolen i Sønder Broby (udrag af Marius Nissens erindringer).

Skæppen 1990. Årsskrift for Herrested sogn, udgivet af Lokalhistorisk Arbejdsgruppe, 9.årgang, 46 si.

Pris: 25 kr. (Ekspedition: Skæppen, Odensevej 59, Herrested, 5853 Ørbæk).

Sigrud Rasmussen: Herrested Brugsforenings historie i perioden fra 1920 (fortsættelse).

Inger og Ove Skov: Blade af et uddelerpars dagbog 1959–1990.

Aase Gyldion Andersen: Langdyssen på Hellerup Præstemark.

Årsskrift for Lokalhitorisk Forening for Sønder sø kommune 1989 og 1990.

1989, 28 si.:

Eiler Worsøe: Gærder fortæller landskabshistorie.

Ruth Graver Hansen: Gift med gården i 100 år (Vigerslevgård).

Hans Ebbe Nielsen: Da elektriciteten kom til Sønder sø (1909).

Ruth Graver Hansen: Dagbog fra Veflinge skole (ved lærer Niels Peder Lund 1840–93, uddrag).

1990, 32 si.:

Marianne Rostgaard: Husfliden på Sletten.

N.C.Christensen: Runeviet i Glavendrup (om Glavendrupstenen).

En udvandrerberetning fra 1910–1940: Karl Morris Jensen fortæller om sine bedsteforældres liv i USA (møllebygger Jens Kristian Jensen, »Lettehuset« ved Rugård, udvandet sammen med sin familie 1910) v. Ruth Graver Hansen.

Ejvind Rasmussen: Restaurering af Veflinge kirke 1990.

Jes Nørregaard: En særslæpiges skæbne (Maren Christensdatter 1795–1874).

J. Rask: Birkedommeren på Nymarksgården (Mads Hvid 1720–95).

Allesø-Broby-Næsby Lokalararkiv 9: Kroer og mejerier i Allesø, Broby og Næsby. 1990, 40 si.

Hans Henrik Jacobsen: Fra traktørsted og kro til motel og kursuscenter (Fuglsang og Næsbyhoved Skov, Rullekroen i Søhus, Broby kro, Rytterkroen i Allesø, Næsbylund kro).

Finn Madsen: Mejerier i Broby og Næsbyhoved Broby (Fællesmejeriet i Allesø, Allesø Andelsmejeri, Næsbyhoved Broby Andelsmejeri).

Ræthinge-Posten 1991. Årsskrift for Ringe Museumsforening og Ringe lokalhistoriske Forening. 40 si.

Poul Fischer: Minder fra et vejkryds (Rolighedsvej-Søvej i Ringe).

Mogens Bo Henriksen: Genundersøgelsen af Brangstrupskattens findested.

H. Elmelund og Aage Conradsen: En orlogsgasts dagbog (dagbog ført af smed Anders Jensen Lønborg fra Espe 1862–64).

Jørgen Havelund: Civil lydighedsnægtelse (Brev skrevet af Jørgen Ditlev Jørgensen, Havelund, 1885).

Holger Hansen: Midtfynske frugtsorter.

Jacob Bang Jensen: »Hjælp vi har jubilæum« (om foreningsprotokoller).

Holger Bonde-Hansen: Herringe Mølle.

Optegnelse ved Niels Kjærbye: Dramaet i Vantinge 1688.

HHJ

Navneregister

(Kun fynske lokaliteter og personer med tilknytning til det fynske område er medtaget).

- r
- Agedrup 12, 36, 41, 47, 50, 53, 55, 57, 59, 90
 Agernæs 11, 25, 33, 36, 42, 46, 50, 53
 Albrechtsen, Erling, museumsinspektør 120
 Allerup 10, 36, 38, 41, 43, 46, 47, 50, 53, 55, 57
 Allested 34, 43, 50, 53, 57, 122
 Allesø 33, 35, 39, 50, 53, 55, 57, 60, 61, 123
 Amentorp, H.J., sognepræst, Vester Åby og Åstrup 100, 106
 Andersen, H.C., digter 119 f.
 Asperup 9, 12, 28, 33, 34, 40, 44, 46, 48, 50, 55, 57
 Astrup, Haagen Chr. von, Kokkedal 104
 Avnslev 14, 19, 27, 32, 41, 43, 46, 53, 60
 Assens 28, 32, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 83, 118
 Balslev 14, 35, 39, 45, 50, 53, 57, 59
 Bang, Willum, borgmester, Assens 28
 Barløse 8, 9, 29, 35, 37, 40, 47, 50, 53, 57, 59, 60, 61, 63
 Bederslev 36, 40, 50, 53, 55, 57, 60, 61
 Bellinge 34, 41, 46, 50, 53, 57
 Birch, C.C., sognepræst, Brahetrolleborg 77
 Birkende 33, 40, 45, 50, 59, 60, 63
 Bjerreby 40, 55
 Bjørnø 120
 Blæsbjerg, Chr., Odense 118
 Bogense 9, 21, 23, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 48, 59
 Bovense 32, 37, 43, 46, 50, 53, 57
 Boye, Jens Henrik 119.
 Brahetrolleborg 26, 34, 38, 42, 48, 50, 57, 64 ff. 121
 Brangstrup 123
 Bregninge 11, 40
 Brendrup 33, 35, 37, 39, 43, 46, 50
 Brudager 34, 40, 45, 50, 53, 59
 Brylle 17, 34, 39, 43, 50, 53, 57, 59
 Brændekilde 34, 41, 46, 50, 53, 55, 57, 59
 Cantor, Nathan, signetstikker, Odense 88 f., 91
 Catalani, Angelica, ital. sangerinde 108 ff.
 Christensdatter, Maren, Særslev 123
 Dalby 32, 39, 43, 47, 50, 53, 55, 59, 61
 Dalum 37, 38, 41, 50, 63
 Davinde 36, 41, 46, 50, 53, 55, 57, 60, 61
 Diernæs 18, 39, 50, 59
 Dreslette 35, 39, 40, 43, 50, 53, 55, 57, 59, 61
 Drigstrup 33, 41, 50, 56, 59
 Egense 14, 34, 38, 40, 45, 50, 53, 57, 63
 Egeskov 35
 Ejby 35, 45, 50, 53, 57
 Ejlby 36, 38, 40, 45, 50, 53, 57
 Ellested 33, 43, 50, 53, 56, 57, 60, 61
 Ellinge 33, 37, 44, 50, 53, 56, 61
 Emmelev 120
 Espe 26, 34, 42, 47, 50, 53, 57
 Fangel 35, 41, 44, 47, 50, 53, 57, 61
 Faurskov 8
 Fjelsted 35, 37, 38, 42, 43, 50, 53, 56, 60, 62
 Flemløse 35, 38, 42, 47, 50, 53, 57, 60
 Flødstrup 33, 43, 50, 56
 Fraugde 36, 41, 46, 50, 53, 56, 57, 59, 60, 62
 Fraugdegård 47
 Frørup 33, 37, 38, 41, 44, 45, 47, 50, 59, 63
 Føns 39, 45, 47, 48, 50, 53, 57, 59
 Fåborg 20, 21, 22, 23, 32, 33, 34, 37, 38, 39, 40, 41, 44, 45, 46, 48, 50, 53, 56, 57, 121
 Gamborg 17, 35, 41, 42, 43, 50, 53, 57, 59, 62
 Gamtofte 35, 45, 50, 53, 57
 Gelsted 8, 35, 36, 39, 41, 45, 50, 53, 56, 57, 60, 62, 63

- Trolle, N., forpagter, Nislevgård 85
 Turup 35, 37, 42, 45, 52, 55, 59, 61, 62
 Tved 10, 14, 34, 39, 44, 55, 56, 59, 61, 62,
 63
- Ubberud 19, 36, 42, 52, 55, 56, 59, 61, 62
 Udby 35, 41, 44, 52, 55, 59, 61, 62
 Uggerslev 36, 40, 45, 52, 55, 56, 59, 61,
 62
 Ulbølle 8, 12, 34, 38, 41, 44, 52, 55, 63
 Ulfeldtsholm 36
 Ullerslev 38
 Ulriksholm 39
 Urne, Otte, Søby 29
- Wagner, David Levin 96 – Isach Lewin,
 Fåborg 93
 Vantinge 34, 42, 52, 55, 59, 123
 Vedtofte 11, 35, 42, 52, 55, 56, 59, 61, 62
 Vellinge 14, 36, 42, 45, 52, 55, 59, 61, 62,
 89, 123
 Vejlbj 34, 35, 40, 46, 52, 55, 57, 59, 61
 Vejle 34, 43, 52, 55, 59, 122
 Vejstrup 14, 34, 39, 44, 52, 55, 57, 59
 Wendt, Carl, hovmester, Brahetrolleborg
 65 ff.
 Verninge 35, 44, 52, 55, 59, 61, 62, 121
 Vester Hæsinge 8, 26, 34, 42, 44, 52, 55,
 59, 61, 63, 122
- Vester Skerninge 34, 39, 44, 52, 55, 59,
 60, 63
 Vester Åby 12, 32, 33, 39, 42, 44, 45, 52,
 55, 59, 100 ff., 121
 Viby 33, 38, 41, 44, 52, 55, 57
 Vigerslev 7, 32, 37, 38, 45, 52, 55, 63, 89,
 123
 Vindinge 12, 33, 38, 41, 45, 52, 55, 57, 60,
 61, 62, 63
 Vissenbjerg 32, 37, 41, 43, 46, 47, 52, 55,
 59, 89
- Øksendrup 18, 33, 34, 37, 43, 44, 47, 52,
 55, 59
 Ørbæk 14, 33, 38, 43, 46, 52, 55, 57, 61,
 62, 63
 Ørritslevgård 46
 Ørslev 39, 48, 52, 55, 59, 60
 Ørsted 31, 35, 40, 45, 52, 55, 59
 Øster Hæsinge 26, 34, 43, 52, 55, 59, 63
 Øster Skerninge 34, 40, 45, 52, 55, 59
 Østrup 32, 36, 38, 42, 47, 52, 55, 57, 59,
 61, 62
- Årslev 36, 42, 52, 55, 57, 59, 60, 61, 62
 Åstrup 32, 33, 39, 44, 52, 55, 57
 Åsum 37, 39, 52, 55, 61, 62

Foreningsmeddelelser 1990–91

Siden redaktionen af Fynske Årbøger 1990 sluttede, har Historisk Samfund for Fyn afholdt følgende arrangementer:

Den 20. maj 1990 deltog omkring 30 af medlemmerne i en heldagstur til Vestbirk og Horsens under ledelse af Finn Stendal Pedersen. Efter start fra Odense gik turen mod Vestbirk op gennem Grejsdalen med gamle vandmøller og industrianlæg fra 17- og 1800-tallet. Syd for Vestbirk standsede bussen, og deltagerne foretog en vandring gennem skoven ned til dæmningsarbejdet fra 1924, der stemmer Gudenåen op. På selve vandkraftværket viste bestyrer John Frederiksen rundt og fortalte om anlæggets historie og drift fra 1924 op til i dag.

Fra Vestbirk gik turen til Horsens, hvor man først besøgte Klosterkirken, der er en sidste rest af et gammelt Fransciskanerkloster fra 1261. Herfra gik turen videre til Arbejder-, håndværker- og industrimuseet, der er indrettet i Horsens gamle elværk. Man spiste den medbragte madpakke i museets maskinhal, hvorefter museets leder Hans Uwe Vollertsen viste rundt på museet. Til slut blev turen rundet af med en byvandring i Horsens.

Lørdag den 16. juni 1990 havde man en velbesøgt udflugt til Lundeberg og Hesselagergård, hvor de godt 100 deltagere efter at være startet ved Lundeberg Camping fik en instruktiv rundvisning på udgravningen af Danmarks ældste handelsplads ved Lundeberg af museumsinspektør Per O. Thomsen. Man kørte derefter til Hesselagergård, hvor museumschef Henrik Jansen viste rundt og fortalte om de nyligt restaurerede kalkmalerier i Hjortesalen. Historisk Samfund er en stor tak skyldig til Henrik Baron Blixen-Finecke, der så beredvilligt stillede sit private hjem til rådighed for samfundets medlemmer.

Søndag den 16. september 1991 foretog omkring 100 af foreningens medlemmer en udflugt til Lyø. Mic Hansen fra den lokale Beboerforening var fører på en byvandring, hvorefter sognepræst Niels Kjær ved kirken berettede om Lyø og dens beboere i historien. Ved det fælles kaffebord i kroen gjorde Hans Jørgen Andersen rede for øens dagligdags problemer og dens fremtid.

Torsdag den 15. november 1990 fortalte på en levende og interessant måde vagtmester ved Landsarkivet for Fyn, Gregers Hvidkjær, om lægdsrullernes historie og deres betydning for slægtsforskningen. Den talrige forsamling kunne *den 21. november 1990* følge dette foredrag op med et besøg og en rundvisning på Landsarkivet i Odense.

Torsdag den 7. februar 1991 holdt lektor ved Københavns Universitet Jacques Blum et vel tilrettelagt foredrag om jødernes tilpasning til det danske samfund. Det hårde vintervejr hindrede desværre en del medlemmer fra de fjernere egne af Fyn i at nå frem denne aften.

Lørdag den 9. marts 1991 havde 36 medlemmer indfundet sig til foreningens generalforsamling i Sct. Knuds kirkesal i Odense. Til dirigent valgtes fhv. politimester Sørensen, Svendborg.

Formanden kom i den første del af sin beretning ind på de vedtægtsændringer, der blev vedtaget det foregående år. Det var desværre endnu ikke lykkedes at få tilbagegangen i medlemstallet standset, så foreningens medlemstal er nu på 775, hvoraf de 666 er personlige medlemmer. Men man burde her på Fyn kunne nå op på et medlemstal på omkring 1000, befolkningsunderlaget taget i betragtning.

Finn Stendal Pedersen omtalte derefter foreningens udgiverselskab og dets virksomhed. Det var nu inde i en god gænge, og man ville kunne påregne en løbende række udgivelser de følgende år.

Samfundets tidligere formand, sekretær og æresmedlem, Aage Fasmer Blomberg, der var afgået ved døden i foråret 1990, blev mindet ved et minuts stilhed.

Formandens beretning blev enstemmigt godkendt. Det samme blev kassererens regnskab, hvor indtægter og udgifter stort set balancerede. Man vedtog et forslag fra bestyrelsen om, at man i stedet for en kontingentforhøjelse opkrævede 15 kroner i forsødsomkostninger.

På valg var Henrik Jansen, Torben Grøngaard Jeppesen, Jens Rasmussen, Kaj Mehr, Julius Paulsen og Inger Jørgensen, der alle blev genvalgt.

Suppleanterne til bestyrelsen Erik Moritz Hansen og Hanne Trydemann blev ligeledes genvalgt.

Det samme blev revisorerne Alf Faxøe og Signe Skov Christensen.

Efter generalforsamlingen holdt arkivar Claus Øgendahl et interessant lystbilledeforedrag om Odense under besættelsen 1940–1945.

Rudkøbing, den 25. marts 1991

Jens Møllerup

Bestyrelsen:

Univ.lektor Finn Stendal Pedersen, formand (Toften 9, 5220 Odense SØ. Tlf.: Odense Universitet: 66 15 86 00 – priv.: 65 97 30 37)

Museumsdirektør Torben Grøngaard Jeppesen, Odense, næstformand.

Lektor Hugo Madsen, kasserer (Vestergade 14, 5300 Kerteminde, tlf. 65 32 11 92).

Overlærer Jens Møllerup, sekretær (Kibshavevej 10, 5900 Rudkøbing, tlf. 62 51 27 59).

Lektor Hans Henrik Jacobsen, redaktør (Hyrindend 5, 5270 Odense N., tlf. 66 18 01 00).

Fhv. landsarkivar Anne Riising, Odense.

Sygeplejerske Inger Vestergård Jørgensen, Bogense.

Museumsinsp. Henrik M. Jansen, Ryslinge.

Forstander Kaj Mehr, Svanninge.

Dommer Julius Paulsen, Svendborg.

Sognepræst Jens Rasmussen, Vester Aaby.

Historisk Samfund for Fyns Stift. Kasseregnskab for året 1990

<i>Udgifter:</i>		<i>Indtægter:</i>		—
Trykning af årbog		58.779,90	Kontingent	55.200,00
Udsendelse, porto, kontorartikler		15.254,32	Tilskud: 1) Fyns Amt 6.500	
Foredrags- og forfatterhonorar, møder		6.482,95	2) Odense kommune 7.000	
Generalforsamling, bestyrelsesmøder		50,00	3) S.L.F. 5.900	
Forsikring		389,00		19.400,00
Gaver, repræsentation, kørsel		4.163,75	Renter	100,64
Lån til udgiverselskabet		6.000,00	Salg af bøger	9.032,00
Kontingent til S.L.F.		0	Tilbagebetalte lån	10.000,00
		91.119,92		93.732,64
Overskud		2.612,72	<i>Jubilæumsfond</i>	<i>1989</i> <i>1990</i>
<i>Beholdninger</i>	<i>1989</i>	<i>1990</i>	Bankindestående	16.587,57 3.843,21
Bank/Sparekasse	1.811,15	5.627,10	Aktiebeholdning	3.043,00 9.008,25
Giro	7.219,35	6.016,12	Renter og udbytte	880,64 467,91
	9.030,50	11.643,22	Overført til/fra	
			kasseregnskab	— 8.000,00 — 4.000,00
Jubilæumsfond	12.851,46	6.631,12	Salg/køb af tegningsret	— 215,00
	21.881,96	18.274,34	Kursgevinst/tab	545,25 — 2.688,25
				12.851,46 6.688,25

Kerteminde d. 18. febr. 1991

Hugo Madsen

Ovenstående regnskab er fundet i overensstemmelse med bøgerne, som vi har revideret. Beholdningerne er os forevist.

Nyborg d. 20. febr. 1991. Odense d. 24. febr. 1991.

*Alf Faxøe**Signe Skov Christensen*

Forfattere til årbogens artikler

Peter Ramskov Andersen

Lærer, indtil 1988. Cand. phil. 1991, f. 1944.

Biografi: Fynske Årbøger 1986.

Adresse: Berberisvej 14, 5210 Odense NV.

Emanuela Barelai

Universitetslektor.

Biografi: Fynske Årbøger 1984.

Adresse: Læssøegade 71, 5230 Odense M.

Finn Stendal Petersen

Universitetslektor, f. 1943.

Biografi: Fynske Årbøger 1982 og 1988.

Adresse: Toften 9, 5220 Odense SØ.

Jens Rasmussen

Sognepræst, f. 1949.

Cand. mag i kristendomskundskab og historie 1980. Sognepræst i Bolbro 1981–85, i Vester Åby-Åstrup siden 1986.

Litterær virksomhed: Provst U. A. Plesners virke som embedsmand og politiker, Odense 1979.

– Artikler i Fyens Stiftsbog.

Adresse: Præstegårdsvej 11, Vester Åby, 5600 Fåborg.

Knud Aarup

Pastor emer., f. 1901.

Biografi: Fynske Årbøger 1976.

Adresse: Kertevej 55, Kerte, 5560 Årup.

Niels Aarup

Sognepræst, f. 1932.

Cand.theol. 1963. Sognepræst i Ibsker-Svancke 1963–70, i Vig 1970–74, siden 1974 i Ballerup.

Adresse: Tingvænget 4, 2750 Ballerup.

Tilbud

(bestilling sendes til lektor H. H. Jacobsen, Hyrdinden 5, 5270 Odense N.)

Årbog for Odense og Assens amter 1928–29, 1931–32, 1936–38, ialt	30,00
Enkelte hæfter	5,00
Registerhæfte til årbøgerne 1913–25	2,00

Fynske Årbøger:

Årgang 1940, 1941, 1942, 1944, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, pr. stk.	10,00
Årgang 1962–66, pr. stk.	20,00
Årgang 1967–74, pr. stk.	25,00
Årgang 1975ff	35,00
Årgang 1983ff	50,00
Årgang 1989ff	65,00

Øvrige publikationer:

Jacob Madsens Visitatsbog, 1 hæfte (Baag og Vends herreder)	6,00
Jørgen Hæstrup: Hilsen til Vera (Våbenmodtagelser på Fyn under besættelsen)	10,00
Svend Frederiksen: Aasum – træk af sognets historie, 198 s.	30,00
Svend Frederiksen: Seden – træk af sognets historie, 171 s.	38,50
K. J. Jensen: Nyborg under besættelsen, 180 s.	15,00
H. Kirchhoff: Oprøret i Svendborg, august 1943 (særtryk)	5,00
N. Vesterdal: Giersings Realskole (særtryk)	8,00
Dalum sogns historie v. Jacob Hansen og Knud Mortensen, 4 bd. ialt	80,00
Danmarks Riges Breve, Fyn og Lolland-Falster, II 1–4, ialt	8,00
C. A. Christensen: Historiske Oversigter til Danmarks Riges Breve	1,00

Historiske studier fra Fyn

Historisk Samfund har i samarbejde med Landsarkivet gennem årene udgivet en række afhandlinger i duplikeret form, og nedenstående forhandles fortsat.

Tilbud: Nedennævnte publikationer sælges til en samlet pris á 100 kr. + porto. Pris for enkeltpublikationer: 25 kr. Bestilling sendes til lektor Hans Henrik Jacobsen, Hyrdinden 5, 5270 Odense N.

- 2: K. Bang Mikkelsen: Degne og skoleholdere samt kateketer, klokkere og organister i Fyns stift indtil 1814. 286 si.
- 5: Carsten Egø Nielsen: Kriminalitet og socialforsorg i Odense 1920–39. 94 si.
- 6: Lauritz Pedersen Næraaes »Noget lidet angaaende Svendborg samlet 1771«, udgivet af Lotte Jansen. 43 si.
- 8: En ung Piges Historie og andre fortællinger, skrevet af den fynske friskolelærer Jens Vilhelm Pedersen 1877–1901. Udgivet af Vibeke Harsberg. 49 si.
- 8: Peter Windfeld Hansen: Befolkningsforhold på Lyø i det 18. og første halvdel af 19. årh. 135 si.
- 9: Hans Henrik Jacobsen: Tyske beslaglæggelser i Odense og Assens amter 1940–45. 58 si.
- 10b: L. P. Pedersen: Fynske Standure og deres mestre o. 1700-o. 1850. Udgivet af Gerda Rost. 2. hæfte: Hårby-Åstrup.
- 11: Lotte Dombernowsky: Fynsk herregårdsliv: Grevskabet Gyldensteen og dets styrelse 1750–1770.